Flores dentadas

fanzín-libreta

Este fanzine sale de una libreta de dibujos collageada y anotada después de unos paseos por Barcelona viendo las flores que la arquitectura modernista dejó en las fachadas, las que veo, o no veo, en mis recorridos por la ciudad, y que me miran.

Aquí puedes encontrar todo el material en el que me he apoyado: https://archive.org/details/img-8129_202505

También al final del fanzín hay una pequeña bibliografía!

Gracias a Marta Barceló, Fran Barquero, Cloe Masotta, Adelina Moya, Elisa Pérez Azcárate, Ander Permanyer, Sitesize.

¿Qué ES UNA FLOR DENTADA??

Es una flor-rueda, una rueda-flor, una flor-engranaje, un engranaje-rueda, una flor de engranajes, o un engranaje de flores? Veo muchas flores, muchas ruedas, y muchos engranajes en las fachadas modernistas…

Figura 1: Parròquia del Carme, Carrer Bisbe Laguarda (yo vivía delante).

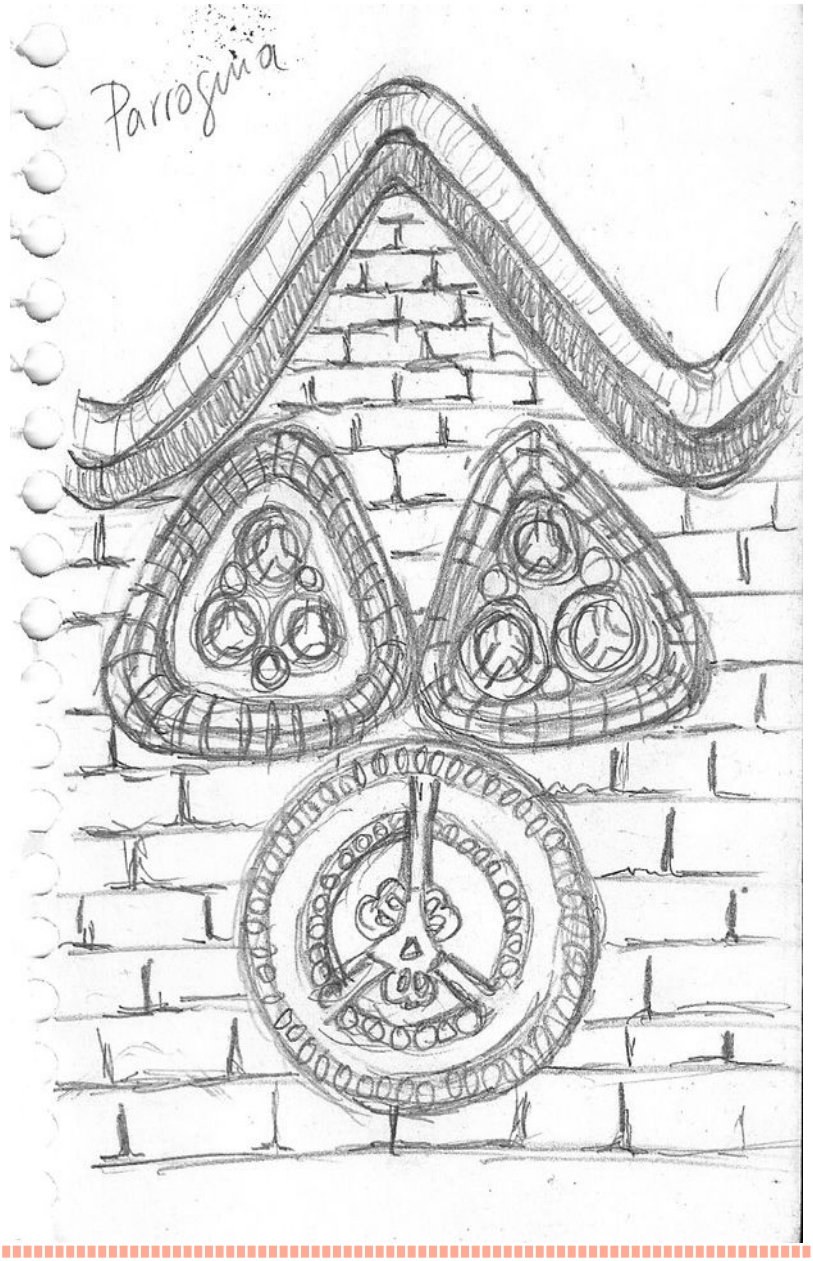

¿Visionaria, HISTéRICA? No bebés, es un motivo que se repite, y tiene una base que encuentro casi al final de mi pesquisa:

CAFÈ-RESTAURANT
EXPOSICIÓ UNIVERSAL 1888

1888

1

TIPOLOGIA
Cafè-Restaurant

FUNDACIÓ
Data d'inauguració: 1888
Promotor: Ajuntament de Barcelona, alcalde Francesc de Paula Rius i Taulet

UBICACIÓ
Adreça: Parc de la Ciutadella
Zona: Parc de la Ciutadella

DECORACIÓ
Arquitecte - decorador/ projectista: Lluís Domènech i Montaner
Col·laboradors: Antoni Maria Gallissá (ferro forjat i decoració ceràmica), Saumell i Vilaró, Alexandre de Riquer i Joan Llimona (pintura), Antoni Rigalt (vitrall), Joaquim Rivera (escultura), Pujol i Bausis (ceràmica), Lehèque i Cia (marbre), Cosme Maurell i Josep Olivé (guix) Nicolau Guiu i R. Mairal (estucat), J. Salvat, Viladevall germans, Francesc Salvat i Miquel Parera (fusteria), Thonet (mobiliari), Magí Fita (decoració), Eudald Baixarias (lampisteria i il·luminació), germans Mas i Armenteras (forja), Pau Bori (ferro), Gaspar Quintana, Mas i Armenteras i Damià Crespí (serralleria), J. Rivera (paleta), P. Bregolat (canonades) i Portland (ciment).
Esdeveniment: Inauguració
Cronologia de l'obra: 1887-1888
Observacions: No estava finalitzat a la inauguració de l'Exposició Universal de 1888
Estat actual: Laboratori de Natura (Museu de Ciències Naturals)

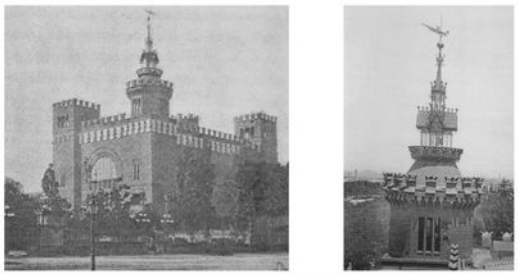

Vista exterior i detall del coronament. ROGENT, 1897, p. 27 i Làm. IX.

1137

Figura 2: Tesis doctoral de Fàtima López Pérez, "Ornamentació vegetal i arquitectures de l'oci a la Barcelona del 1900"

ORNAMENTACIÓ VEGETAL

Als capitells de les columnes interiors es disposaven garlandes de flors metàl·liques que servien de suport a unes bombetes destinades a il·luminar l'ambient general. Als capitells apareixen les corones florejades que es mantindran al llarg de la trajectòria artística de Domènech.

L'escala principal que comunicava el cafè del restaurant i la de les galeries exteriors disposaven en la barana uns adorns i passamans amb motius artístics mecanicistes de rodes dentades i elements vegetals repetitius.

De l'ornamentació vegetal destaquem dels vitralls realitzats per Antoni Rigalt a les

La exposición universal era una plataforma de promoción del relato de la nueva Barcelona, puesto comercial con su pasado medieval, el relanzamiento moderno y la industrialización, con mucho mucho dinero…

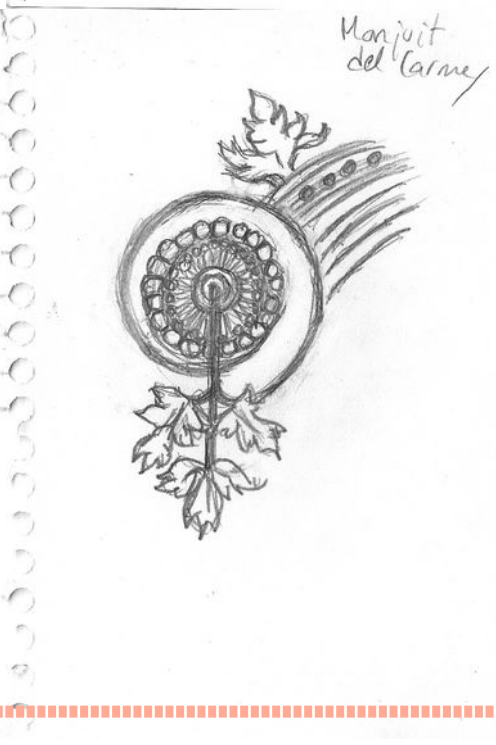

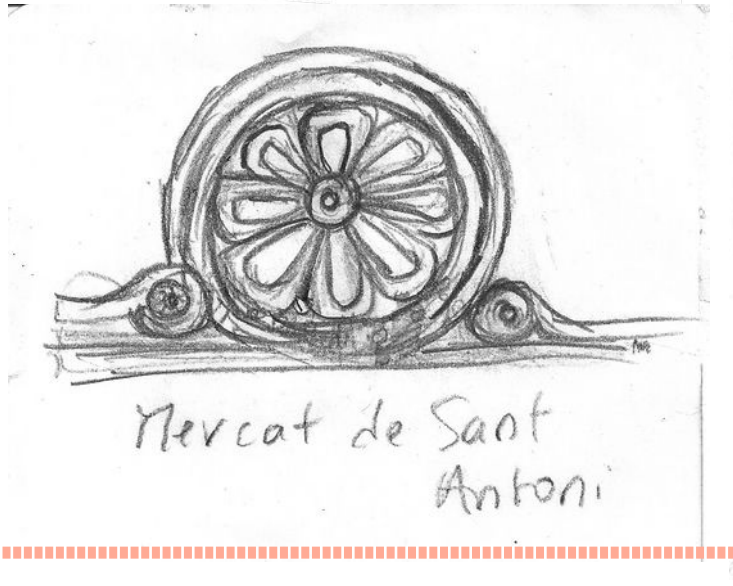

… de las colonias.

Un "avance" estilístico del Art Nouveau belga (presentado por Victor Horta en Bruselas y recibido con entusiasmo en Barcelona):

LA FUETADA o COUP DE FOUET (=el latigazo)

Figura 2: Látigo expuesto en la exposición "La infàmia" en el Museu Marítim. Colección privada Aznar.

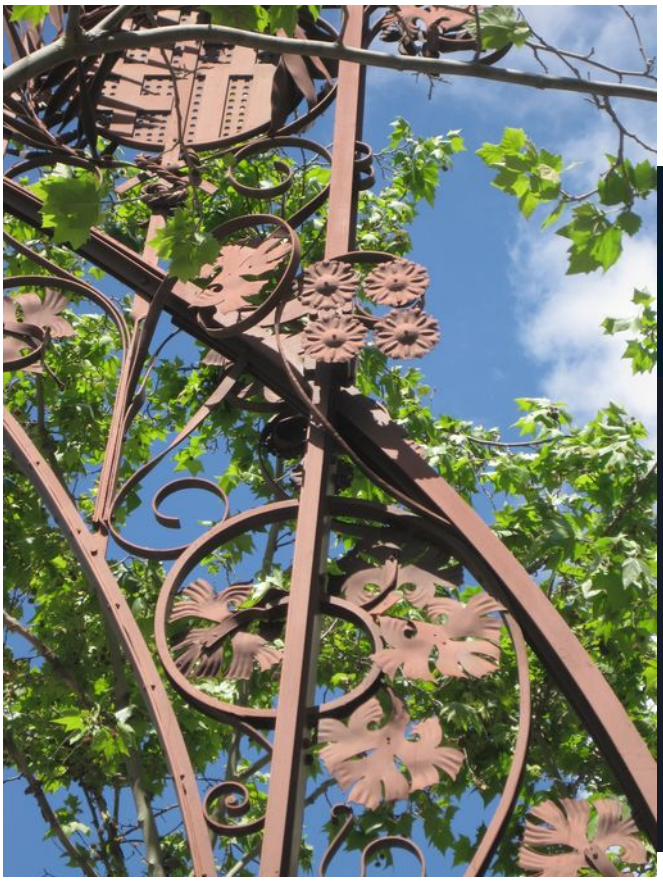

Figura 3: Farola del Passeig de Gràcia, ruedas de flores y latigazos. Los bancos unidos a estas farolas tenían calefacción a carbón.

En los textos de la historia del arte modernista encuentro que se menciona la "gracia" de esta línea, pero no se dice cómo resuena este motivo en metrópolis coloniales implicadas en el secuestro y esclavización masiva de personas para las plantaciones...

… de algodón…

Figura 4: Planta de algodón en el pilar de entrada a la finca Güell, de Gaudí. Avinguda Pedralbes.

… para la industria textil…

Figura 5: Columna de flores que brotan de engranajes mecánicos en la puerta de la Fàbrica Casaramona (hoy Caixafòrum)

Figure 1: Baldosas hidráulicas con motivo de plantas de algodón del piso donde vivía en Carrer Sant Antoni Abat - Bisbe Laguarda. Enfrente de la Església del Carme decorada con rosetones-engranajes.

Figure 2: Este motivo, también en el suelo de aquella casa, entonces no lo veía como vegetal, pero ahora pienso que evoca también el algodón.

… y, en menor medida, de café, cacao, tabaco…

Figura 6: Cases dels cargols, C. Tamarit - Entença - Paral·el. Tiene su leyenda sobre un tesoro que encontró el propietario, gracias al cual construyó el edificio. Las historias de tesoros son básicas en el simbolismo colonial.

La petjada de l'esclavisme als carrers

La demanda de retirar una estàtua en record d'Antonio López López reobre el debat sobre la recuperació de la memòria històrica del colonialisme i el tràfic d'esclaus a Catalunya

/ ANDREU BLANCH

Victor Tustres
@victoryus3

L'Ajuntament de Barcelona anuncia una revisió de les escultures, els noms de carrers i els emplaçaments de la ciutat que homenatgen vulneradors dels drets humans

A la via pública, continuen existint referències a figures del comerç negrer sense que s'expliqui el seu passat, des del carrer Xifré al monument que recorda Joan Güell

L'Ajuntament de Barcelona ha anunciat, a través del comissionat d'Estudis Estratègics i Programes de Memòria, l'historiador Xavier Domènech, la retirada del monument dedicat a Antonio López i López, un dels empresaris esclavistes més cruels del segle XIX. També anuncia l'obertura d'un procés participatiu per rebatejar la plaça que actualment du el seu nom, situada al final de la Via Laietana. Aquesta acció s'emmarca, segons explica Domènech, en una estratègia de revisió de les escultures i els noms de carrers i emplaçaments de la ciutat que homenatgen personatges que han vulnerat els drets humans. El procediment ha evidenciat que, a Barcelona i altres ciutats catalanes, encara queda simbologia que fa referència a personatges relacionats amb l'esclavisme o el colonialisme. Aquest fet ja havia estat denunciat per entitats com SOS Racisme, l'Equip Immigrant del Raval o Tanquem els CIEs.

A la via pública barcelonina, continuen existint moltes referències a figures de l'esclavisme català sense que s'expliqui el seu passat negrer. Per exemple, al Camp de l'Arpa, hi ha un carrer Xifré, en homenatge a Josep Xifré i Casas, esclavista originari d'Arenys de Mar i un dels catalans més rics del segle XIX. Al costat de la plaça del Palau, es mantenen els Ponsos d'en Xifré, un immoble immens encarregat per Xifré que encara porta el seu nom. El mateix esclavista va fer construir l'Hospital Xifré d'Arenys de Mar, que també ha estat una escola. Altres immobles barcelonins es deuen a les famílies negreres Goytisolo -que, tot i ser d'origen basc, va edificar a la capital catalana- i Vidal Quadras. A més, hi ha altres espais que reten homenatge a aquestes nissagues. A Cambrils, per exemple, hi trobem el Parc Samà, que va ser construït pel marquès de Marianao, Salvador Samà i Torrens, fill del famós negrer vilanoví Salvador Samà i Martí. El parc es pot visitar i, al seu web, es destaca que l'espai "conserva el sabor romàntic de l'època colonial" i "l'ambient exòtic de Cuba, la colònia perduda".

A Catalunya, la representació de personatges lligats al colonialisme -no necessàriament ni no de manera demostrada) al tràfic d'esclaus- també és recurrent. Per exemple, l'estàtua dedicada a Colom al final de la Rambla de Barcelona no representa pas un colonitzador i un opressor, sinó un heroi i un símbol de la ciutat. A la seva base, s'hi reprodueix la figura d'una indígena despullada, agenollada als peus de Bernardo de Boyl, primer vicari apostòlic de les Indies: molts col·lectius indígenes consideren que aquesta imatge és humiliant. Joan Güell i Ferrer, comerciant que va anar a Cuba i es va convertir en un dels cotoners industrials més rics, té una estàtua honorífica al centre de Barcelona. El general Joan Prim, governador de Barcelona i després capità general de Puerto Rico, que va ordenar dures campanyes de repressió contra la població negra que lluitava per l'abolició de l'esclavatge, també compta amb una estàtua eqüestre pròpia al Parc de la Ciutadella, a més d'una rambla, una escola i multitud de carrers arreu de la geografia catalana.

Qui i com es fa la retirada dels monuments?

A l'hora de plantejar maneres de recuperar la memòria històrica de l'esclavisme, es plantegen diversos debats i preguntes sobre

poblesdecatalunya

Erika Bornay menciona en "Las hijas de Lilith" una extraordinaria panfeminización erótica del gusto visual burgués en la segunda mitad del siglo XIX, en paralelo a discursos sexofóbicos y misóginos..

Figure 4: Mallorca, 278. Palau Montaner, hoy sede de la delegación del gobierno central. A su lado estaba el de su socio Simon, desaparecido. Decorado con multitud de figuras de mujeres. No lejos, en Aragón - Passeig de Gràcia está su editorial, Montaner i Simon, hoy sede del Museu Tàpies, decodrado con engranajes y los fénix de la resurección catalana (Renaixença). Un motivo que tienen en común común es la estrella de cinco puntas.

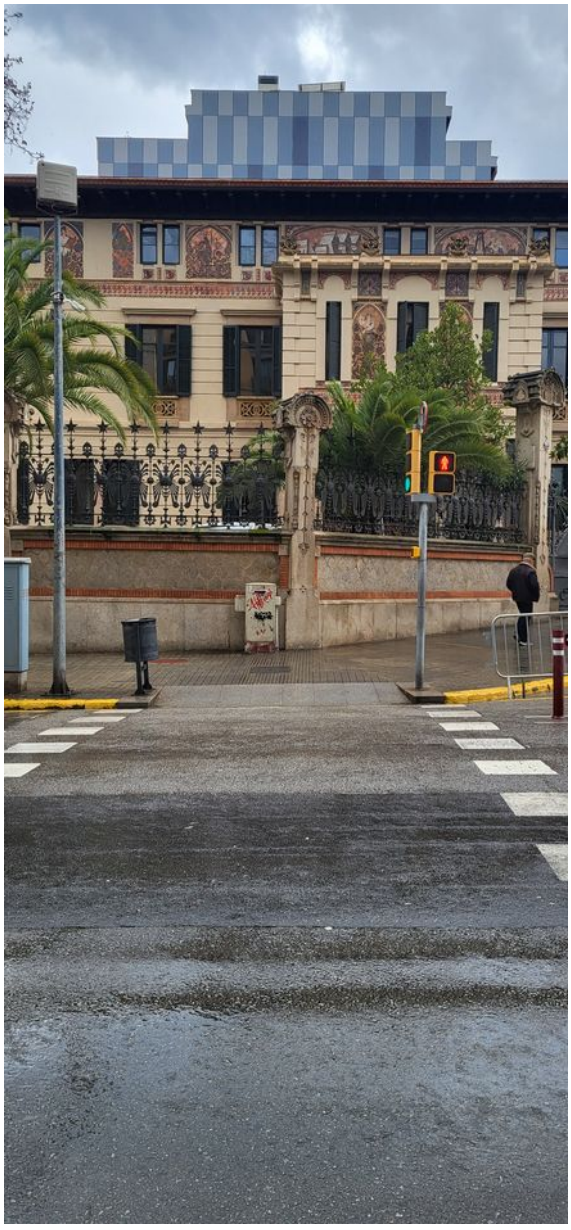

Figure 3: Bienaventurado el hombre que teme a Jehová; No tendrá temor de sus mandamientos.

Figure 5: Los mosaicos son de color tornasolado y cambiante; hay una intención sexo-racial en la representación.

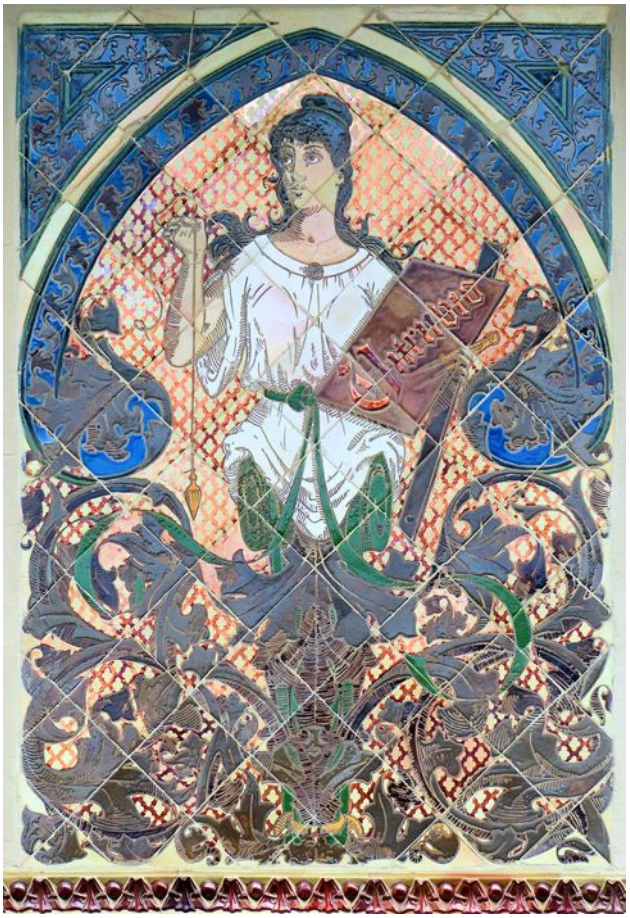

Mujeres imaginadas e hipervisibles se confunden con las formas vegetales y abundan en fantasías raciales. El exotismo (prueba de dominio) como forma de erotismo.

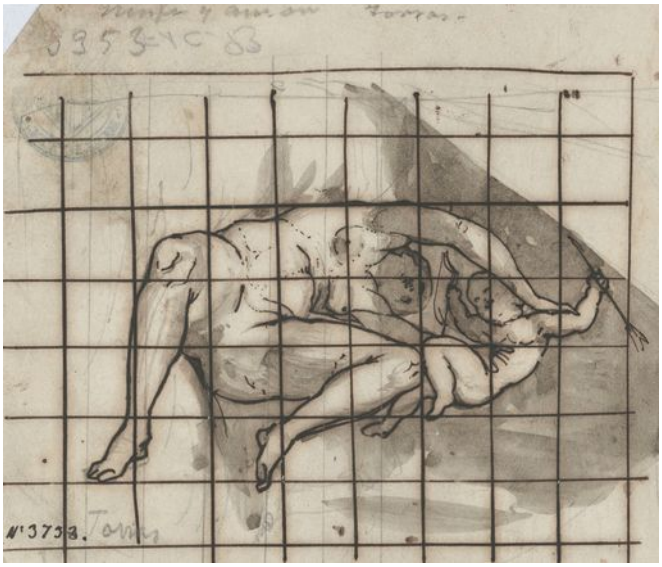

Figure 6: Francesc Torras, Nimfa i amoret, dibujo, colección MNAC

Figure 7: Composició amb nimfa alada bufant entre canyes, Alexandre de Riquer, 1887, colección MNAC.

La pintura de la época también gusta de Ofelias, ninfas, lamias, y sirenas. Mujeres acuáticas entre flores.

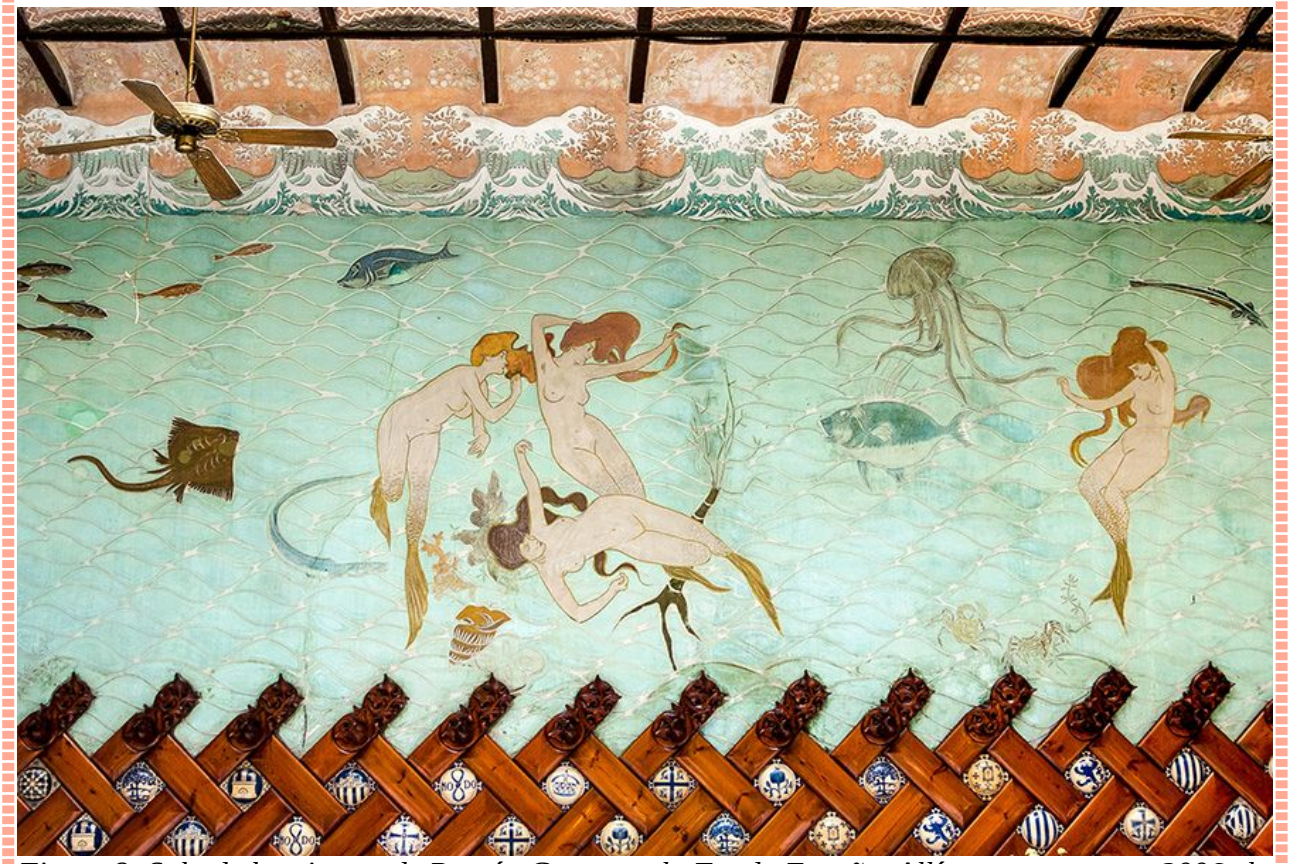

Figure 8: Sala de les sirenes de Ramón Casas, en la Fonda España. Allí comenzamos en 2006 el paseo Agrionia Creepozoide con Francesc Ruiz. Cinco años después, para un dibujo sobre el arte burgués en una exposición colectiva en la Galeria Estrany de la Mota, dibujamos "Ulises encadenado asiste a un concierto", basado en textos de Adorno sobre el concierto burgués del XIX y con imaginería cercana al Liceu. El grupo de sirenas de una de las dos versiones tiene cierta semejanza con este.

La calle Torrent de les Flors, como muchas de la zona, tiene el nombre de uno de los propietarios de la finca Ca l'Alegre de Dalt, Manuel Torrente Flores. Sin embargo, por allí sí pasaba un torrente, el Torrent del Pecat, que continuaba por Bailén. Muchas flores de la decoración modernista son flores de ribera de río, como el lirio o la cala.

Mientras las familias constructoras ejercían su influencia para soterrar los torrentes y pavimentar las rieras y rieretas, sus edificios de nueva construcción mostraban flores de río en hileras, como fósiles o fantasmas de lo que fue el territorio. En muchas molduras del interior de portales y pisos hay también hileras de flores de río.

La deforestación y la canalización, privatización y explotación del agua para energía e industria avanzaban a la par de este jardín de piedra artificial y hierro, entre William Morris y Walt Disney.

GUSANOS..?
MUSIAR

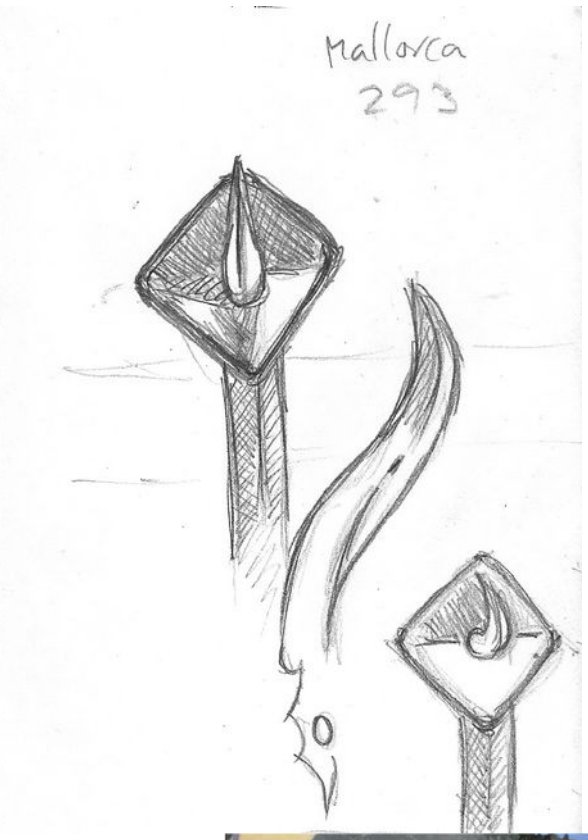
Mallorca
293

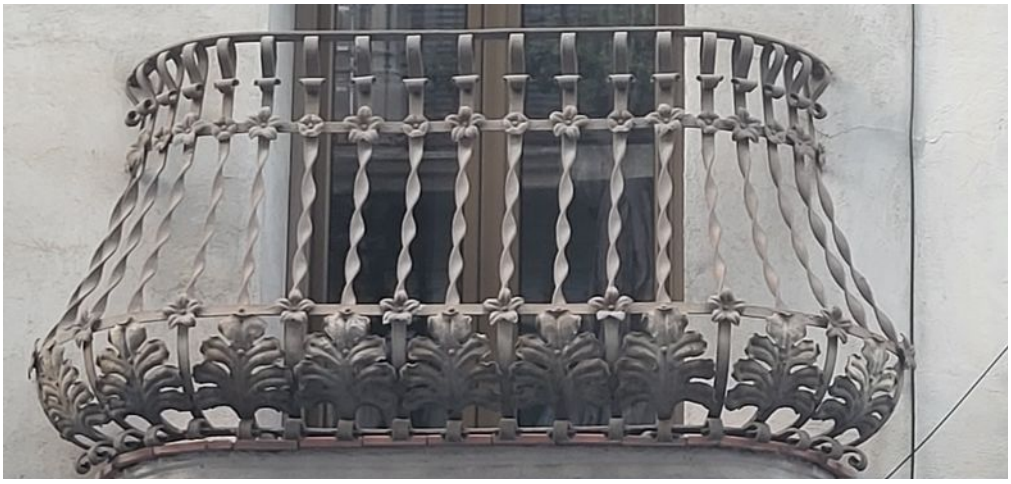

Bereshit: la v

Desembocadura del Bogatell (1910-15)

Frederic Ballell. AFB

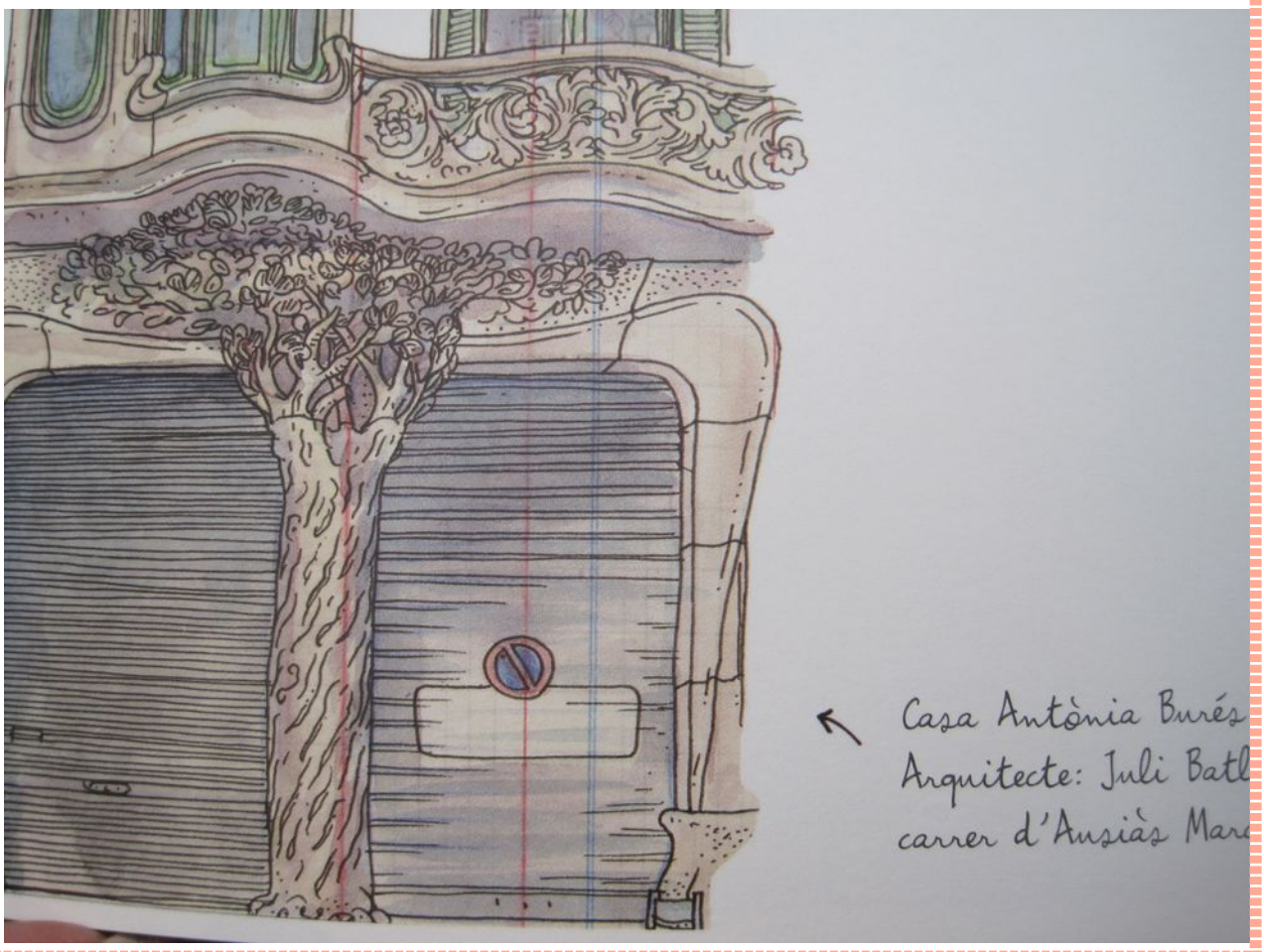
Casa Antònia Burés
Arquitecte: Juli Batl
carrer d'Ausiàs Marc

mallorca 291

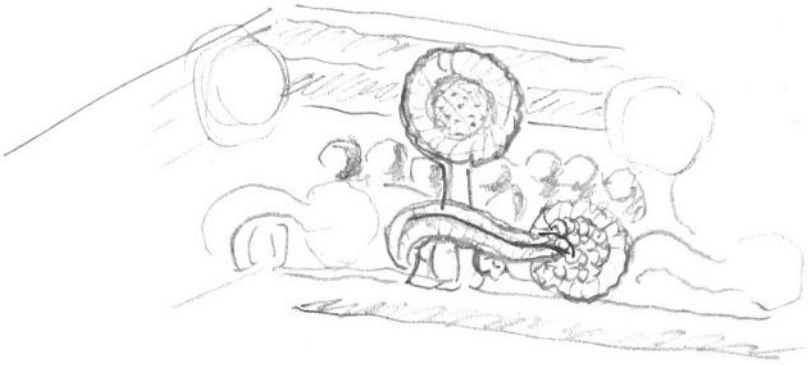

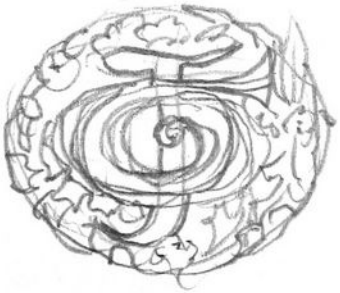

LA VANGUARDIA

Más

Cine

CINE / TEATRO / MÚSICA / ARTE / LIBROS / CULTURA|S / LIBROS DE VANGUARDIA / AGENDA / PELÍCULAS Y SERIES SUSCRÍBETE

Disney se inspira en Gaudí para la película '¡Rompe Ralph!'

• la nueva película de Disney se inspiró en el arquitecto modernista para su diseño artístico

Lorelay Bové diseñó un mundo basado en Gaudí e influido por la estética de las golosinas japonesas (Propias)

Pedro Vallín

27/12/2012 00:00 | Actualizado a 28/12/2012 09:59

Cuando a la diseñadora artística Lorelay Bové (nacida en Barcelona, aunque crecida en Andorra y hoy afincada en Los Ángeles) le encargaron diseñar el mundo del videojuego Sugar Rush, uno de los tres principales escenarios de **¡Rompe Ralph!**, la última película de **Disney Studios**, que se estrenó el martes, Bové recordó su primera infancia barcelonesa y su fascinación infantil por las formas de la arquitectura de **Antoni Gaudí**. Sugar Rush es un videojuego de carreras de estética infantil protagonizado por una docena de niñas piloto. Una suerte de Mario Kart para chicas. Lorelay, hija del pintor Quim Bové y graduada en la prestigiosa escuela CalArts, entró en Pixar Animation Studios como becaria en el 2007, y desde entonces y tras la absorción de la compañía por Disney, trabaja para ambos estudios. Antes de ser la responsable principal de

NASCUTS A BARCELONA	LLOC DE NAIXEMENT	LLOC D'ENRIQUIMENT
Pablo Camprubí	Barcelona	Santiago de Cuba
Francisco de P. Febrés	Barcelona	Cienfuegos
José Munné Leal	Barcelona	Gibara (Cuba)
José Plandolit	Barcelona	Chiapas (Mèxic)
Tomás Ribalta Serra	Barcelona	Sagua la Grande

NASCUTS A LA RESTA DE CATALUNYA	LLOC DE NAIXEMENT	LLOC D'ENRIQUIMENT
José Guardiola Grau	L'Aleixar	Guatemala
Juan Baradat Rius	Altafulla	Santiago de Cuba
Martín Baradat Rius	Altafulla	Kingston (Jamaica)
Francisco Jaurés	Arenys de Mar	L'Havana
José Xifré Casas	Arenys de Mar	L'Havana - Nova York
Francisco Nonell Feliu	Blanes	L'Havana
José Nonell Feliu	Blanes	L'Havana
José Palau	Cadaqués	Cienfuegos
Vidal Llansa Vidal	Calafell	Santa Clara
Rómulo Bosch Alsina	Calella	L'Havana
Pedro Sallés Callol	L'Escala	Santiago de Cuba
Francisco Sarret Sallés	L'Escala	Santiago de Cuba
Manuel Marqués Bolet	Igualada	Santiago de Cuba
Fidel Marqués Bolet	Igualada	Santiago de Cuba
Ramon Sendra Dalmases	Igualada	L'Havana
Jaime Taulina Vilallonga	Lloret de Mar	L'Havana
Onofre Viada Balanzó	Mataró	L'Havana
Jaime Torrents Serramalera	Moià	L'Havana
Teodoro Roviralta	Molins de Rei	Buenos Aires
Buenaventura Balcells	Montornès de Segarra	L'Havana
Fernando Ferratges B.	Mont-roig	Santiago de Cuba
Manuel Malagrida	Olot	Buenos Aires
Mariano Serra Soler	Palafrugell	Santiago de Chile
Ramon Mallol Sagués	Port de la Selva	Santiago de Cuba
José Canela Reventós	Reus	L'Havana
Andrés Bru Puñet	La Selva del Camp	Santiago de Cuba
Magín Massó Olivella	Sant Pere de Ribes	Cienfuegos
Juan Massó Olivella	Sant Pere de Ribes	Cienfuegos
Pedro Massó Marrugat	Sant Pere de Ribes	Trinidad-Cienfuegos
Juan Anglada Carreras	Sant Feliu de Guíxols	Puerto Rico
José Carbó Martinell	Sant Feliu de Guíxols	Matanzas-Remedios
Dominga Juera Patxot	Sant Feliu de Guíxols	L'Havana
Sebastián Plaja Vidal	Sant Feliu de Guíxols	Puerto Rico
Jaime Romaguera Cibils	Sant Feliu de Guíxols	Río de Janeiro
José Ronsart Sans	Sant Feliu de Guíxols	Las Tunas (Cuba)
Nemesio Ronsart Sans	Sant Feliu de Guíxols	Las Tunas (Cuba)
Miguel Surís Reig	Sant Feliu de Guíxols	L'Havana
Salvador Vidal Cibils	Sant Feliu de Guíxols	Santiago de Chile
Antonio Gassol Civit	Segura (Tarragona)	L'Havana
Isidro Gassol Civit	Segura (Tarragona)	L'Havana
José Amell Bou	Sitges	Santiago de Cuba
Eugenio Calsamiglia	Sitges	Santiago de Cuba
Juan Masó Bori	Sitges	Santiago de Cuba
Pelegrín Masó Bori	Sitges	Santiago de Cuba
José Masó Grau	Sitges	Santiago de Cuba
Rafael Masó Grau	Sitges	Santiago de Cuba
Gaudencio Masó Pascual	Sitges	Santiago de Cuba
Rafael Masó Pascual	Sitges	Santiago de Cuba
Alejo Vidal Quadras	Sitges	Santiago de Cuba - Maracaibo
Manuel Vidal Quadras	Sitges	Santiago de Cuba - Maracaibo
Joaquín Casas Gatell	Torredembarra	Matanzas
Ramon Casas Gatell	Torredembarra	Matanzas
Joaquín Fontanals Illa	Torredembarra	Matanzas

(Continua a la pàgina següent)

NASCUTS A LA RESTA DE CATALUNYA (continuació)		
Esteban Gatell Roig	Torredembarra	Matanzas
Juan Güell i Ferrer	Torredembarra	L'Havana
Pío Porta Roig	Torredembarra	Guatemala
Rafael Ferrer Vidal	Vilanova i la Geltrú	Matanzas
Francisco Gumá	Vilanova i la Geltrú	Matanzas
Isidro Inglada Marqués	Vilanova i la Geltrú	L'Havana
Agustín Milà Mestre	Vilanova i la Geltrú	L'Havana
Andrés Milà Mestre	Vilanova i la Geltrú	L'Havana
Lorenzo Milà Mestre	Vilanova i la Geltrú	L'Havana
José Antonio Salom	Vilanova i la Geltrú	L'Havana
Jaime Samá Martí	Vilanova i la Geltrú	L'Havana
Pablo Soler Morell	Vilanova i la Geltrú	Matanzas
Juan Puig Mir	Vilassar de Mar	Guayaquil

NASCUTS A LA RESTA D'ESPANYA	LLOC DE NAIXEMENT	LLOC D'ENRIQUIMENT
Andrés Anglada Goyeneche	Andalusia	Veracruz
Pedro Blanco	Andalusia	Sierra Leone
Bernardo Fdez. Valdés	Astúries	L'Havana
Manuel Fdez. Valdés	Astúries	L'Havana
Benigno Glez. Longoria	Astúries	Gibara (Cuba)
David Gómez del Valle	Cantàbria	L'Havana
Manuel Gómez del Valle	Cantàbria	L'Havana
Antonio López López	Cantàbria	Santiago de Cuba
Claudio López López	Cantàbria	Santiago de Cuba
José P. Taltavull García	Illes Balears	Cienfuegos
José Telarroja Macià	Illes Balears	L'Havana
Eduardo Conde Giménez	Madrid	L'Havana
Agustín Goytisolo	País Basc	Cienfuegos
Manuel de Lerena	La Rioja	L'Havana
Venancio Solozábal	La Rioja	Cienfuegos

NASCUTS A AMÈRICA	LLOC DE NAIXEMENT	LLOC D'ENRIQUIMENT
Juan Manuel Bofill Pintó	Cartagena de Indias	
Carlos Cifré Viader	L'Havana	
Agustín Irizar Declouet	L'Havana	Cienfuegos
Manuela Llopart Xiqués	L'Havana	L'Havana
Concepción de Oña Ribalta	Sagua la Grande	Sagua la Grande
Cecilia de Oña Ribalta	Sagua la Grande	Sagua la Grande
Magín Roig Segarra	Kingston	
Mariano Sirvent	L'Havana	
Pedro Sotolongo	L'Havana	L'Havana
Fco. Santos de Lamadrid	Sagua la Grande	Sagua la Grande
Tomás Santos de Lamadrid	Sagua la Grande	Sagua la Grande
Carlos E. Sivatte	Cuba	
Melquíades Cintrón Rguez.	Naguabo	Naguabo (Puerto Rico)
Santiago García Pinillos	Colòmbia	Santiago de Cuba

D'ORIGEN DESCONEGUT	LLOC DE NAIXEMENT	LLOC D'ENRIQUIMENT
Isidro Alandi Llamusí		L'Havana
Joaquín Baucis Balta		Paraná (Argentina)
Lucas Boada		Puerto Rico
Antonio Domingo Mascaró		Cuba
Antonio Gili Raventós		L'Havana
Ramon Quadreny Coll		L'Havana
Pablo del Puerto		L'Havana
Eduardo Risech Bas		Matanzas
Andrés Tejada Mendoz		Arecibo (Puerto Rico)
Manuel Torres Venecia		Manzanillo (Cuba)
José Ramón de Villalón Pullés		Santiago de Cuba
Antonio Leal da Rosa		Cuba

Pequeña bibliografía:

- Barcelona. Arquitectura modernista i noucentista 1888-1929, de Roger Miralles, en Edicions Polígrafa - Ajuntament de Barcelona, 2008.

Ornamentació vegetal i arquitectures de l'oci a la Barcelona del 1900, de Fátima López Pérez, tesis doctoral, Universitat de Barcelona. Departament d'Història de l'Art, 2020

Antoni Gaudí. Fuego y cenizas, de Juan José Lahuerta, en Editorial Tenov, 2016.

William Morris y companyia: el moviment Arts & Crafts a Gran Bretanya, catálogo de exposición, en Fundación Juan March - MNAC, 2018

Las hijas de Lilith, de Erika Bornay, en Cátedra, 2021

Paul Klee y los secretos de la naturaleza, catálogo de exposición, en Fundació Joan Miró Barcelona - Fundación BBVA, 2023

Epistemología del armario, Eve Kosofsky Sedgwick, en La Tempestad, 1998

Contra la naturaleza, Lorraine Daston, Herder, 2021

La línea sin fin, David Bestué - Andrea Valdés, colección de 6 fascículos, autoedición, 2014

Serps d'aigua. Les rieres ocultes de Barcelona, Sitesi:

https://rieresocultes.stream/

Llevart: Blog de Mabel Llevat

https://mabelsoy.blogspot.com/

https://www.poblesdecatalunya.cat/